

Sygnatura akt VIII C 55/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 lipca 2019 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi - Widzewa w Łodzi VIII Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący S.S.R. Małgorzata Sosińska-Halbina

Protokolant st. sekr. sąd. Izabella Bors

po rozpoznaniu w dniu 24 lipca 2019 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko J. C.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.499,44 zł (jeden tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt dziewięć złotych czterdzieści cztery grosze) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 19 listopada 2018 roku do dnia zapłaty;
2. nie obciąża pozwanego obowiązkiem zwrotu kosztów procesu należnych stronie powodowej.

Sygn. akt VIII C 55/19

UZASADNIENIE

W dniu 19 listopada 2018 roku powód (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W., reprezentowany przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, wytoczył przeciwko pozwanemu J. C. powództwo o zapłatę kwoty 1.499,44 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód podniósł, że przedmiotowa wierzytelność powstała w wyniku zawarcia przez strony w dniu 17 grudnia 2015 roku umowy pożyczki nr (...), na mocy której pozwany zobowiązał się do spłaty łącznie kwoty 3.969,44 zł. Pozwany nie wywiązał się z przyjętego na siebie zobowiązania i w konsekwencji na dzień wytoczenia powództwa na zadłużenie pozwanego składała się kwota niespłaconego kapitału pożyczki w wysokości 1.499,44 zł.

(pozew k. 3-5)

W dniu 30 listopada 2018 roku referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi wydał przeciwko pozwanemu nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym (VIII Nc 10076/18).

(nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym k. 19)

Powyższy nakaz pozwany zaskarżył sprzeciwem w całości. Pozwany, nie kwestionując faktu zawarcia umowy pożyczki, potwierdził dokonanie spłaty na rzecz powoda kwoty 2.470 zł jednocześnie stwierdzając, że w jego ocenie nie jest nic winien powodowi, a żądana należność jest lichwiarska.

(sprzeciw k. 24-25)

W odpowiedzi na sprzeciw powód podtrzymał powództwo w całości. Pełnomocnik powoda wskazał, m.in. że pozwany został obciążony opłatą za pakiet Elastyczny oraz P. Medyczny wyłącznie dlatego, że dobrowolnie zdecydował się na wybór dodatkowych usług. Nadto przez cały czas trwania umowy miał on możliwość zmiany pakietu, tj. pakietu elastycznego na pakiet standard lub pakiet plus, które z perspektywy klienta były tańszymi pakietami, ale jednocześnie różniły się istotnie zakresem dodatkowych świadczeń dla konsumenta. Powód wskazał ponadto, że pozwany miała w każdym czasie możliwość rezygnacji z ubezpieczenia pożyczki. Mimo możliwości modyfikacji umowy pozwany w trakcie jej trwania nie skorzystał z przysługujących mu uprawnień, co potwierdza, że zakres dodatkowych świadczeń, ich cena i sposób wykonywania był dla pozwanego satysfakcjonujący i akceptowalny.

(odpowiedź na sprzeciw k. 29-31)

Na rozprawie w dniu 24 lipca 2019 roku pełnomocnik powoda nie stawiał się. Stawił się pozwany J. C., który wnosząc o oddalenie powództwa w całości jednocześnie oświadczył, że został poinformowany o kosztach związanych z przedmiotową umową. Pozwany potwierdził nadto, że zadłużenie spłacał przedstawicielowi pożyczkodawcy, który przyjeżdżał do niego do domu bądź, z którym umawiał się w dogodnym dla pozwanego miejscu.

Pozwany oświadczył również, że wprawdzie przyznaje kwotę zadłużenia ale tej jednak nie jest w stanie spłacić z uwagi na bardzo ciężką sytuację materialną.

(protokół rozprawy k. 38)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 17 grudnia 2015 roku pozwany J. C. zawarł z powodem

- (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. umowę pożyczki gotówkowej nr (...), na mocy której powód udzielił mu pożyczki w kwocie 2.000 zł. Kwotę pożyczki wraz z odsetkami (205,84 zł), opłatą przygotowawczą (40 zł), prowizją (593,60 zł) pozwany zobowiązał się spłacić w tygodniowych ratach.

Pozwany zawierając umowę jednocześnie przystąpił do ubezpieczenia P. Medyczny o wartości 120 zł (zawartego w ramach ubezpieczenia grupowego dla klientów P. nr (...) zawartego pomiędzy pożyczkodawcą a (...) Spółką Akcyjną). W zakresie P. Medycznego w umowie zastrzeżono, iż w przypadku odstąpienia pożyczkobiorcy od umowy grupowego ubezpieczenia w terminie 30 dni od dnia przystąpienia do ubezpieczenia pozwany zwróci pożyczkobiorcy całość kosztu związanego z przystąpieniem do ubezpieczenia w zakresie kosztu czynności związanych z obsługą ubezpieczenia. W przypadku rezygnacji z P. Medycznego, co zgodnie umową mogło nastąpić w każdym czasie po upływie terminu na odstąpienie od umowy, zwrotowi podlegała część w/w kosztu, proporcjonalnie do okresu, w którym klient nie był objęty ochroną ubezpieczeniową. Zarówno w przypadku odstąpienia od umowy ubezpieczenia, jak i rezygnacji z tejże umowy, na rzecz pożyczkobiorcy był również dokonywany zwrot składki za ubezpieczenie za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.

Umowa pożyczki została nadto zawarta w ramach P. Elastycznego, gwarantującego dodatkowe, fakultatywne usługi. Koszt związany z przystąpieniem do P. Elastycznego wynosił kwotę 1.010 zł, przy czym na wskazaną kwotę składała się:

- opłata za dostarczenie całej kwoty pożyczki w gotówce przez doradcę klienta do domu klienta (50 zł);

- opłata dotycząca świadczenia spłaty w domu (300 zł tj. po 5 zł za każdy odbiór świadczenia w domu) - opłata ta wiązała się z wizytami doradcy klienta w miejscu zamieszkania klienta celem umożliwienia mu spłaty odpowiedniej części kwoty brutto pożyczki oraz łącznej kwoty odsetek wchodzących w skład należnej raty; opłata za świadczenie spłat w domu stanowiła sumę przypadającej na jedną zakontraktowaną wizytę domową kwoty 5 zł oraz liczby wszystkich zakontraktowanych umownie cotygodniowych wizyt przy założeniu jednej wizyty tygodniowo przez cały zakontraktowany okres trwania umowy (300 zł : 60 rat = 5 zł) oraz

- opłata za elastyczny plan spłaty 660 zł.

Opłata za elastyczny plan spłaty obejmowała:

- możliwość okresowej przerwy w spłacie, tj. uprawnienie klienta do odroczenia terminu spłaty rat wynikającego z pierwotnego harmonogramu w wymiarze od 1 do 4 rat bez podania przyczyny, które mogło być wykorzystane albo jednorazowo albo odroczenie mogło dotyczyć kilku nie występujących po sobie rat;
- możliwość okresowego zamrożenia spłaty, które polegało na możliwości odroczenia terminu spłaty rat wynikającego z pierwotnego harmonogramu w wymiarze od 1 do 4 rat w przypadku zaistnienia konkretnych zdarzeń wskazanych w umowie, np. hospitalizacji klienta;
- gwarancję zniesienia obowiązku spłaty polegającej na tym, że w przypadku zgonu klienta w trakcie trwania umowy pożyczkodawca zwalnia klienta z długu w odniesieniu do jakichkolwiek jeszcze niezapłaconych na dzień zgonu klienta zobowiązań wynikających z umowy, które to zwolnienie klient przyjmował.

Klientowi przysługiwało prawo rezygnacji w dowolnym momencie umowy z P. Elastycznego. Po upływie okresu wypowiedzenia umowa przekształcała się w umowę w P. Standard (a więc bezpłatnym, bez dodatkowych usług) albo w umowę w P. Standard (...), w zależności od decyzji pożyczkobiorcy. W przypadku braku oświadczenia pożyczkobiorcy w powyższym zakresie umowa ulegała przekształceniu w umowę w P. Standard. W sytuacji takiego przekształcenia (na skutek oświadczenia pożyczkobiorcy albo w razie braku takiego oświadczenia) powód według stanu na dzień upływu okresu wypowiedzenia umowy w zakresie P. Elastycznego dokonywał przeliczenia pozostałej do spłaty pożyczki tj. kwoty pożyczki brutto, łącznej kwoty odsetek, całkowitego kosztu pożyczki, całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta, łącznego zobowiązania do spłaty oraz wysokości pozostałych do spłaty rat. Przeliczenie uwzględniało obniżenie kwoty pożyczki brutto w zakresie części opłaty za P. Elastyczny dotyczącej Elastycznego Planu Spłat wskazanej w wysokości uwzględniającej niewykorzystany okres świadczenia usługi z zastrzeżeniem uwzględnienia również zakresu już wykorzystanych świadczeń oraz obniżenia łącznej kwoty odsetek o sumę wynikającą z obniżenia kwoty pożyczki brutto od dnia upływu okresu wypowiedzenia P. Elastycznego i co za tym idzie odpowiednie obniżenie wysokości całkowitego kosztu pożyczki oraz łącznego zobowiązania do spłaty. Pożyczkobiorca przestawał być ponadto zobowiązany do zapłaty części opłaty za P. Elastyczny dotyczącej świadczenia spłaty w domu, która nie stała się jeszcze wymagalna po upływie okresu wypowiedzenia pakietu. W tym zakresie, z chwilą upływu okresu wypowiedzenia, kwota łącznego zobowiązania do spłaty ulegała pomniejszeniu proporcjonalnie o tę część kwoty wynagrodzenia za świadczenie spłaty w domu w P. Elastycznym, która była by należna i wymagalna za okres od dnia upływu okresu wypowiedzenia do końca okresu, na jaki została zawarta umowa. Kwota pomniejszenia łącznego zobowiązania do spłaty stanowiła iloczyn pierwotnie zakontraktowanych wizyt domowych przypadających na okres po upływie okresu wypowiedzenia do końca okresu obowiązywania umowy oraz kosztu jednej wizyty równego 5 zł.

Koszty dodatkowych usług świadczonych w ramach wybranego przez pozwanego P. Elastycznego, jako opcjonalne nie stanowiły składowej całkowitego kosztu pożyczki. Łączne zobowiązanie do spłaty pozwanego wyniosło kwotę 3.969,44 zł, które pozwany zobowiązał się spłacić w 60 tygodniowych ratach po 66,16 zł każda rata, przy czym ostatnia rata miała wynosić 66 zł.

W umowie strony zastrzegły ponadto, że w przypadku, gdy pożyczkobiorca opóźnia się w spłacie danej raty pożyczkodawca może podjąć kroki w celu wyjaśnienia przyczyn opóźnienia i wyegzekwowania płatności polegające na wykonaniu dodatkowych kontaktów telefonicznych, wysłaniu do pożyczkobiorcy listu lub wizyty domowej. W związku z opóźnieniem w spłacie pożyczkodawca uprawniony był naliczyć opłatę za zwłokę, która miała zrekompensować pożyczkodawcy poniesione przez niego koszty w związku z powyższymi czynnościami.

Odsetki od udzielonej pożyczki powód naliczał w stałej wysokości, odpowiadającej wysokości odsetek maksymalnych, o których mowa

w art. 359 § 2¹ k.p.c. W przypadku, gdy wartość odsetek maksymalnych ulegała zmniejszeniu poniżej wartości odsetek oznaczonych w umowie, oprocentowanie pożyczki również ulegało stosownemu zmniejszeniu.

W umowie zastrzeżono również, że w przypadku, gdy pożyczkobiorca opóźnia się ze spłatą kwoty równej co najmniej 2 pełnym ratom pożyczki, pożyczkodawca ma prawo wezwać pożyczkobiorcę do zapłacenia zaległych rat lub ich części w terminie 7 dni od doręczenia wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy, a przypadku braku zapłaty może wypowiedzieć umowę w terminie 30 dni od doręczenia wypowiedzenia.

Podstawę zawarcia umowy stanowił wniosek pozwanego z dnia 17 grudnia 2015 roku. W przedmiotowym wniosku pozwany wskazał, że chce przystąpić do ubezpieczenia grupowego P. Medyczny oraz chce skorzystać z P. Elastycznego. Pozwany składając wniosek o pożyczkę miał możliwość nie korzystania ze wskazanego pakietu oraz nie przystępowania do ubezpieczenia

- umowa poza w/w pakietami przewidywała możliwość udzielenia pożyczki bez usług dodatkowych, wówczas umowa była zawierana w ramach P. Standard.

W deklaracji przystąpienia do umowy grupowego ubezpieczenia pozwany oświadczył m.in. iż zostały mu doręczone Szczególne Warunki (...)

- P. Medyczny dla Klientów P.. Pozwany zadeklarował wolę przystąpienia do umowy grupowego ubezpieczenia na zasadach określonych w (...) oraz wyraża zgodę na objęcie ochroną ubezpieczeniową, wyraża zgodę na wysokość sum ubezpieczenia i limitów świadczeń dla zdarzeń medycznych wskazanych w (...).

Podpisując umowę pożyczki pozwany potwierdził, że przed zawarciem umowy udzielono mu wszelkich wyjaśnień dotyczących treści informacji przekazanych mu przed zawarciem umowy oraz postanowień zawartych w umowie, a także udzielono odpowiedzi na wszystkie zadane pytania odnośnie powyższych kwestii w sposób umożliwiający podjęcie decyzji dotyczącej umowy. Pozwany potwierdził ponadto, że nie ma wątpliwości odnośnie znaczenia poszczególnych postanowień umowy.

J. C. spłacał zadłużenie wynikające z umowy dokonując płatności do rąk przedstawiciela pożyczkodawcy u siebie w domu bądź w innym, odpowiadającym pozwanemu miejscu jeśli akurat pozwanemu nie pasowało spotkanie w domu. J. C. przestał spłacać zadłużenie po odebraniu mu renty co pociągnęło za sobą jego problemy finansowe. Na poczet zaciągniętego zobowiązania pozwany dokonał łącznie spłaty kwoty 2.470 zł.

Pozwany do dnia wyrokowania nie uregulował wskazanego zadłużenia, dochodzonego przedmiotowym powództwem.

(umowa pożyczki k. 7-10v., wniosek o pożyczkę k. 11-12v., wezwanie do zapłaty k. 14, oświadczenie pozwanego k. 38, okoliczności bezsporne)

Pozwany J. C. ma 60 lat, z zawodu jest kierowcą. Pozwany sam prowadzi gospodarstwo domowe. Posiada dzieci, ale nie utrzymuje z nimi od 40 lat kontaktu. Pozwany utrzymuje się z zasiłku MOPS w kwocie 640 zł miesięcznie, nie posiada innych źródeł dochodu, majątku, ani oszczędności. Pozwany ma orzeczoną umiarkowaną grupę niepełnosprawności, ma niedowład lewej nogi, porusza

się o kuli, ma problemy z kręgosłupem. W przeszłości przeżył dwa zatory: płucny i w prawej pachwinie, aktualnie wobec braku prawidłowego krążenia w prawej nodze grozi mu amputacja nogi. Pozwany ma też problemy z sercem. Z uwagi na problemy finansowe wykupuje jedynie leki przeciwbólowe gdyż nie stać go na inne leki. W przeszłości był kierowcą MPK, ale problemy z kręgosłupem i nogą uniemożliwiły mu pracę. Przedmiotową pożyczkę zaciągnął, żeby zapłacić rachunki za mieszkanie, posiada zadłużenie na kwotę 2.000 zł w czynszu i aktualnie grozi mu eksmisja. Oprócz zobowiązania zaciągniętego u powoda, brał również pożyczkę na remont mieszkania w Banku (...).

(dowód z przesłuchania pozwanego k. 38v)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie znajdujących się w aktach sprawy dowodów z dokumentów, których prawdziwość i rzetelność sporządzenia nie budziła wątpliwości, nie była również kwestionowana przez strony postępowania. Za podstawę ustaleń faktycznych Sąd przyjął ponadto dowód z przesłuchania pozwanego.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo było zasadne i zasługiwało na uwzględnienie w całości.

W przedmiotowej sprawie niesporne były twierdzenia faktyczne powoda o tym, że łączyła go z pozwanym umowa pożyczki gotówkowej nr (...), na mocy której udzielił pozwanemu pożyczki w kwocie 2.000 zł, którą to kwotę wraz z opłatą przygotowawczą – 40 zł, prowizją – 593,60 zł, odsetkami – 205,84 zł, kosztem związanym z przystąpieniem do ubezpieczenia P. Medycznego – 120 zł oraz do P. Elastycznego – 1.010 zł, pozwany zobowiązał się spłacić w 60 tygodniowych ratach po 66,16 zł - pierwsze 59 raty i 66 zł ostatnia rata. Powód na potwierdzenie łączącego go z pozwanym stosunku zobowiązaniowego przedłożył umowę podpisaną przez J. C. wraz z wnioskiem o pożyczkę, których prawdziwość nie tylko nie została przez pozwanego podważona, ale wręcz przyznana. W oparciu o twierdzenia stron Sąd przyjął ponadto, że na poczet zadłużenia pozwany dokonał wpłat w łącznej kwocie 2.470 zł. Niewątpliwie nadto w dacie wytoczenia powództwa całość zadłużenia z niej wynikającego była już wymagalna.

Oś sporu w przedmiotowej sprawie ogniskowała się wokół zasadności dochodzonej od pozwanego kwoty wobec tego, że J. C. nie kwestionując samej wysokości wyliczonego zadłużenia, jednocześnie podnosił w sprzecznie, że żądana należność ma charakter lichwiarski. W ocenie Sądu zarzuty stawiane przez pozwanego w tym zakresie należy jednak uznać za chybione.

Zawarta między stronami umowa pożyczki zawierała jasną i czytelną informację na temat kosztów jakie będzie ponosił pozwany w związku faktem jej zawarcia oraz wobec dobrowolnego przystąpienia do P. Medycznego oraz P. Elastycznego również sam pozwany na rozprawie w dniu 24 lipca 2019 roku oświadczył, że został uświadomiony przez powoda o kosztach związanych z zawieraniem umową. A zatem miał on pełną świadomość, że udzielona mu kwota pożyczki będzie powiększona o koszty i opłaty wskazane w przedmiotowej umowie.

Sąd uznał, że prowizja za udzielenie pożyczki oraz opłata przygotowawcza, nie mogą być postrzegane w kategorii postanowień mieszczących się w dyspozycji art. 385¹ § 1 k.c., jak również postrzegane, jako próba obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych. Odnosząc się do opłaty przygotowawczej wskazać należy, że jej wysokość jest obiektywnie niewygórowana (40 zł), a nadto ma charakter stały, a więc jej wysokość nie jest uzależniona od kwoty udzielanej pożyczki. Opłata ta wiąże się z przygotowaniem dokumentów związanych z pożyczką, a także weryfikacją zdolności kredytowej pożyczkobiorcy, oceną ryzyka kredytowego, i jest powszechnie stosowana przez instytucje finansowe, w tym banki. Wskazać w tym miejscu należy, że kwestia stosowania przez pozwanego opłat przygotowawczych, co wiadomo Sądowi z urzędu, była przedmiotem postępowania prowadzonego przez prezesa UOKiK, który nie stwierdził ich sprzeczności z dobrymi obyczajami co do zasady, a jedynie wskazał, iż winne być one wyrażone kwotą stałą, zryczałtowaną, niezależną od kwoty udzielanej pożyczki, czy też okresu jej spłaty. W przypadku przedmiotowej umowy opłata przygotowawcza była stała dla każdej kwoty pożyczki i okresu zobowiązania. Nie ulega przy tym wątpliwości, że podmiot udzielający pożyczek, przygotowując się do zawarcia umowy ponosi pewne nakłady finansowe związane ze zbadaniem sytuacji klienta, przeprowadzeniem wstępnego wywiadu, czy też kosztami współpracy z pośrednikami. W konsekwencji koszty te, zwłaszcza w tak nieznacznej wysokości, jak na gruncie przedmiotowej sprawy, nie mogą być uznane za niedozwolone postanowienia umowne.

W ocenie Sądu brak jest również podstaw do zakwalifikowania, jako sprzecznej z dobrymi obyczajami, prowizji za udzielenie pożyczki. Przepisy prawa nie zabraniały i nie zabraniają stronom stosunku zobowiązaniowego umawiania się na prowizję, którą należy definiować jako formę wynagrodzenia za dokonanie czynności prawnej, może ona również pełnić funkcję wynagrodzenia za ryzyko, ponoszone przez pożyczkodawcę w związku z udzieleniem pożyczki. Nie ma w obowiązujących przepisach zakazu umawiania się o prowizję, a obydwie strony przedmiotowej umowy pożyczki taką prowizję zaakceptowały. Tak jak w przypadku opłaty przygotowawczej, prowizja jest opłatą powszechnie

stosowaną przez instytucje finansowe, a jej wysokość w dacie zawierania umowy nie była limitowana przepisami prawa. Oczywiście brak limitowania wysokości prowizji nie oznaczał dowolności w kształtowaniu jej wysokości, niewątpliwie wątpliwości budziłaby prowizja równa, czy też przewyższająca kwotę wypłacanego konsumentowi kapitału, w niniejszej sprawie jednak prowizja ta wynosiła ok. 29 % całkowitej kwoty pożyczki, co zdaniem Sądu oznacza, że nie pozostaje ona w sprzeczności z dobrymi obyczajami i rażąco nie narusza interesów pozwanego, jako konsumenta.

Jedynie na marginesie warto w tym miejscu zauważyć, że choć w dacie zawierania spornej umowy nie obowiązywał przepis art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim, odnoszący się do pozaodsetkowych kosztów kredytu i określający górną granicę kosztów, jakie w związku z kredytem konsumenckim mogą zostać naliczone, to również analiza tego przepisu doprowadza do wniosku, że prowizja wyliczona na gruncie przedmiotowej sprawy nie pozostaje w sprzeczności z dobrymi obyczajami i rażąco nie narusza interesów pozwanego. Naliczona przez prowizja (593,60 zł) wraz z opłatą przygotowawczą (40 zł), nie tylko mieszczą

się w granicach określonych aktualnie w/w przepisem (maksymalne pozaodsetkowe koszty kredytu dla kwoty pożyczki 2.000 zł i okresu spłaty 420 dni (60 tygodni) mogłyby wynieść 1.190,41 zł, tymczasem na gruncie niniejszej sprawy wyniosły łącznie 633,60 zł) ale są znacznie poniżej maksymalnej wysokości przewidzianej aktualnie przez ustawodawcę. W tym miejscu odwołać się należy dodatkowo do uzasadnienia projektu ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw, mocą której wprowadzono przepis art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim, w treści którego wskazano, że część kosztów związanych z udzieleniem pożyczki ma charakter stały, niezależny od okresu kredytowania (np. ocena zdolności kredytowej klienta, w tym sprawdzenie jego historii w Biurze (...) oraz biurach informacji gospodarczej), przygotowanie umowy w formie papierowej i przekazanie jej klientowi (w przypadku firm operujących w Internecie konieczność dostarczenia umowy pocztą), wycena ryzyka klienta na dzień zawarcia umowy (ryzyko stanowi również element części ruchomej limitu kosztów, ponieważ

wraz z wydłużaniem okresu kredytowania ryzyko wzrasta), utrzymywanie baz danych o klientach (konieczność wypełniania wymogów związanych z ochroną danych osobowych), wynagrodzenia pracowników etc. W segmencie mikropożyczek, gdzie okres kredytowania na ogół nie przekracza miesiąca, koszty operacyjne kształtują się na poziomie 15–27% kwoty pożyczki. Do kosztów operacyjnych należy dodać koszt ryzyka, który w segmencie mikropożyczek oscyluje w granicach 11% (odsetek pożyczek straconych), zatem przeciętne koszty w tym segmencie kształtują się między 26% a 38% kwoty pożyczki. Wprowadzenie limitu stałego całkowitego kosztu kredytu z wyłączeniem odsetek, w wysokości 25% całkowitej kwoty kredytu, niezależnego od okresu kredytowania, w wysokości 25% całkowitej kwoty kredytu (pierwsza część wzoru z art. 36a ustawy) miało zatem na celu umożliwienie przedsiębiorcom pokrycia kosztów stałych związanych z udzieleniem pożyczki. Jednocześnie limit mieszczący się w dolnej granicy kosztów ponoszonych przez przedsiębiorców, miał na celu motywować przedsiębiorców do racjonalizacji kosztów. Z uwagi na fakt, że sektor pożyczek konsumenckich jest zróżnicowany, a zatem obejmuje również pożyczki udzielane na dłuższe okresy, w projekcie ustawy zaproponowano dodatkowo limit całkowitego kosztu kredytu z wyłączeniem odsetek, w wysokości 30%, uzależniony od okresu kredytowania (mający zastosowanie w skali roku). Wskazano, że koszty operacyjne w segmencie pożyczek udzielanych na dłuższe okresy stanowią 27,5% do 51% kwoty pożyczki. Do kosztów operacyjnych należy dodać koszt ryzyka, który szacuje się w tym segmencie na ok. 22%–25%. Całkowite koszty pożyczki udzielonej na okres

ok. 1 roku oscylują więc w granicach 49,5%–76% kwoty pożyczki. I w tym przypadku zaproponowany limit mieści się w dolnych granicach kosztów ponoszonych przez pożyczkodawców (druk sejmowy nr 3460). Wskazać wreszcie należy, że za reprezentatywny przykład pożyczki przyjęto na etapie prac nad art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim, sytuację, w której pożyczkobiorca otrzymuje kwotę 4.000 zł na okres 36 miesięcy, zaś kwota do zwrotu wynosi 10.800 zł, a więc jest blisko 3-krotnie wyższa.

Jak wyjaśnił przy tym Sąd Okręgowy w Łodzi w wyroku z dnia 19 czerwca 2018 roku w sprawie III Ca 686/18, z woli ustawodawcy, takie działanie powoda, które przejawia się naliczeniem pozaodsetkowych kosztów kredytu w wysokości przewidzianej art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim, jest w pełni dopuszczalne. Nie można zatem stwierdzić, że tego rodzaju zastrzeżenia umowne w istocie mają na celu obejście przepisów o odsetkach maksymalnych skutkując

nieważnością umowy w tej części czy też bezskutecznością tego zastrzeżenia z uwagi na jego abuzywny charakter (tak też m.in. Sąd Okręgowy w Kielcach w wyroku z dnia 5 czerwca 2018 roku, II Ca 340/18, L.; Sąd Okręgowy w Lublinie w wyroku z dnia 26 lipca 2018 roku, II Ca 171/18, L.).

Kończąc tę część rozważań wyjaśnienia wymaga również, że firmy trudniące się udzielaniem pożyczek, w przeciwieństwie do instytucji bankowych, nie mogą osiągać wynagrodzenia w inny sposób, aniżeli przez naliczanie prowizji oraz odsetek. Jednocześnie nie budzi wątpliwości, że firmy, jak powodowa, prowadzą działalność nastawioną na zysk, a także, że pozwany miała pełną swobodę w wyborze instytucji, u której zamierzał się zadłużyć.

Odnosząc się do pozostałych dwóch opłat obciążających pozwanego, a związanych ze skorzystaniem przez pozwanego z P. Medycznego i P. Elastycznego, w pierwszej kolejności zauważyć należy, że miały one charakter dobrowolny i nie warunkowały udzielenia pozwanemu pożyczki, co wprost wynika z postanowień umowy. Pozwany miał realną, obiektywną możliwość zapoznania się z umową pożyczki, której treść nie miała przy tym skomplikowanego charakteru i mógł nie zaznaczać przedmiotowych opcji umowy. W umowie tej zastrzeżono zaś nie tylko fakultatywność skorzystania z przedmiotowych pakietów, ale także uprawnienie do rezygnacji z nich w każdym czasie, z tym zastrzeżeniem,

iż w przypadku P. Elastycznego zastosowanie znajdował dwutygodniowy termin wypowiedzenia. Co istotne, rezygnacja z pakietów pociągała za sobą obniżenie związanych z nimi opłat proporcjonalnie do czasu, przez który pożyczkobiorca nie korzystał z P. Elastycznego i ochrony ubezpieczeniowej. Powyższe implikuje jednoznaczną konstatację, że pozwany miała realną możliwość rezygnacji z wybranych pakietów nawet tego samego dnia, w którym sygnował umowę, a samo uprawnienie było uzależnione wyłącznie od złożenia przez pozwanego stosownego oświadczenia. Zupełnie chybione byłoby przy tym przyjęcie, że pakiety te w rzeczywistości miały pozorny charakter i nie dawały pozwanemu żadnych korzyści. I tak część opłaty za P. Elastyczny dotyczyła obsługi spłaty pożyczki w domu i dostarczenia do domu pozwanego kwoty udzielonej pożyczki, co niewątpliwie wiązało się z kosztami po stronie pożyczkodawcy. Koszt ten, w przypadku obsługi spłaty pożyczki, miał charakter stały (wynosił 5 zł) i był naliczany wyłącznie w przypadku odbycia zakontraktowanej wizyty. Jednocześnie opłatę pobieraną za odbiór raty pożyczki w domu, która jak potwierdził pozwany, była realizowana przez pożyczkodawcę, na poziomie 5 zł za ratę trudno uznać za wysoką a tym bardziej zawyżoną biorąc pod uwagę realny koszt choćby dojazdu do domu pożyczkobiorcy. Jednocześnie w przypadku wyboru innego pakietu pozwany wprawdzie nie byłby obsługiwany w domu ale także nie musiałby ponosić opłat z tym związanych. Taki sposób naliczania kosztów uznać należy za zgodny z decyzją Prezesa UOKiK z dnia 20 kwietnia 2015 roku. Nie może również budzić wątpliwości, że obsługa spłaty pożyczki w domu pożyczkobiorcy nie jest powszechnie stosowana przez instytucje finansowe, niewątpliwie wymaga znacznego zaangażowania w proces spłaty pożyczkodawcy, w konsekwencji może on żądać z powyższego tytułu stosownego wynagrodzenia. Odnosząc się do pozostałych świadczeń wchodzących w skład (...) przypomnieć należy, że umożliwiały one pozwanemu m.in. zamrożenie spłaty rat na okres do 4 tygodni w przypadku zajścia określonego w umowie zdarzenia, a także odroczenie terminu spłaty od 1 do 4 tygodniowych rat. Powód wymagał w tym zakresie wyłącznie złożenia wniosku oraz dochowania oznaczonego w umowie terminu, dodatkowo, w przypadku okresowej przerwy w spłacie. Co istotne w ramach gwarancji zniesienia obowiązku spłaty, w przypadku zgonu pożyczkobiorcy, jego spadkobiercy byli zwolnieni z jakichkolwiek jeszcze niezapłaconych na dzień zgonu klienta zobowiązań wynikających z umowy. Podkreślić przy tym należy, że strony nie wprowadziły tu żadnego kwotowego ograniczenia wysokości pozostałego zadłużenia, które z chwilą śmierci pożyczkodawcy pożyczkobiorca przejmował na swój rachunek.

W ramach omawianego P. pozwany otrzymał zatem określone, istotne uprawnienia, które w przypadku trudności ze spłatą rat pożyczki, dawały mu realne możliwości uniknięcia popadnięcia w zwłokę ze spłatą, a co za tym idzie, wypowiedzenia umowy przez pożyczkodawcę i postawienia zadłużenia w stan natychmiastowej wymagalności nadto zabezpieczały jego potencjalnych spadkobierców. Jeszcze raz wyraźnego powtórzenia wymaga, że P. Elastyczny był wyłącznie opcją przy umowie zawartej przez strony, jego wykupienie nie warunkowało udzielenie pozwanemu pożyczki i w każdym czasie pozwany mógł z niego zrezygnować. W takim stanie rzeczy nie można uznać, że nałożenie na pozwanego obowiązku spłaty na rzecz pozwanego kwoty 1.010 zł za P. Elastyczny, było działaniem sprzecznym z dobrymi obyczajami.

W tożsamy sposób ocenić należy przystąpienie pozwanego do umowy grupowego ubezpieczenia. P. Medyczny również był bowiem opcjonalny, z możliwością odstąpienia od niego w terminie 30 dni, a następnie po upływie tego terminu, rezygnacji w każdym czasie. P. ten wiązał się przy tym z objęciem pozwanego ochroną ubezpieczeniową, która nie miała charakteru pozornego, zaś uiszczony koszt związany z pakietem nie stanowił wyłącznie wynagrodzenia dla pozwanego za złożenie wniosku, ale zawierał w sobie ponadto koszty związane z obsługą ubezpieczenia oraz składkę ubezpieczeniową.

Jeszcze raz w tym miejscu podkreślić należy, że pozwany w odniesieniu do każdego ze wskazanych pakietów miał możliwość w każdym czasie zrezygnowania z nich czego konsekwencją byłoby stosunkowe zmniejszenie jego zadłużenia związanego ze wskazanym pakietem. Pozwany miał możliwość zrezygnowania z pakietu elastycznego i przejścia na inny, tańszy pakiet, z zachowaniem dwutygodniowego okresu wypowiedzenia. W takim przypadku powód dokonałby przeliczenia pozostałej do spłaty należności pożyczkowej w części dotyczącej opłaty za ten pakiet, stosownie do okresu, przez który pozwany korzystałaby z tego pakietu.

W oparciu o powyższe w ocenie Sądu uznać należy, że przedmiotowe zapisy nie miały charakteru abuzywnego.

Jednocześnie nie budzi wątpliwości, że firmy, jak powodowa, prowadzą działalność nastawioną na zysk zaś pozwany miał pełną swobodę w wyborze instytucji, u której zamierzał się zadłużyć - to on decydował u kogo i na jakich warunkach chciał się zadłużyć. W dobie dzisiejszych czasów i szerokiej dostępności gamy ofert firm pożyczkowych w Internecie, nie nastręcza przy tym trudności porównanie tychże ofert i wybór najkorzystniejszej. Skoro zatem pozwany zdecydował się skorzystać z usług powoda, uznać należy, że akceptował on wysokość naliczanej przez pożyczkodawcę w związku z wnioskowaną kwotą pożyczki, prowizji, jak również pozostałych opłat.

Wprawdzie pozaodsetkowe koszty kredytu w przedmiotowej umowie z całą pewnością nie były najniższe, to jednak pozwany decydując się na pożyczkę oferowaną w sektorze pozabankowym godził się na ich poniesienie. Pamiętać także należy, że pożyczkobiorca miał możliwość odstąpienia od umowy w terminie 14 dni, bez ponoszenia jakichkolwiek kosztów.

Podkreślić dodatkowo w tym miejscu należy, że pozwany nie kwestionował wysokości poszczególnych opłat, składających się na łączne zobowiązanie do spłaty, podnosząc wyłącznie, że w jego ocenie żądana należność jest lichwiarska bez wskazania jednakże żadnych bliższych argumentów w tym zakresie.

Reasumując, Sąd uznał, że naliczone przez powoda prowizje oraz opłaty za wybrane P. w kontekście udzielonej pozwanemu pożyczki, okresu zobowiązania oraz ryzyka niewykonania przez pożyczkobiorcę zobowiązania, nie mogą być uznane za zawyżone i jako takie abuzywne.

W sposób zgodny z przepisami prawa wierzyciel naliczył również odsetki umowne, przy czym umowa pożyczki jasno wskazywała stopę procentową tychże należności.

Reasumując Sąd uznał, iż kwestionowane postanowienia umowne nie mają charakteru niedozwolonych, nie naruszają rażąco interesów konsumenta, nie są również sprzeczne z dobrymi obyczajami, a przez to są wiążące dla stron umowy pożyczki z dnia 17 grudnia 2015 roku. Prowizja i opłata przygotowawcza znajdują uzasadnienie w przepisach prawa, są powszechnie stosowane przez instytucje finansowe, a ich wysokość nie była zawyżona, nieproporcjonalna do kwoty udzielonej pożyczki. Z kolei opłata za P. Elastyczny i P. Medyczny była uiszczana przez pożyczkobiorcę dobrowolnie w zamian za określone profity oraz objęcie ochroną ubezpieczeniową przez czas trwania umowy. Ponadto z pakietów tych pozwany mógł zrezygnować w każdym czasie, bez ponoszenia dodatkowych kosztów, przy czym skorzystanie z tej opcji obliżowało pożyczkodawcę do przeliczenia łącznego zobowiązania do spłaty w ten sposób, iż na rzecz pożyczkobiorcy podlegały zwrotowi opłaty w wysokości proporcjonalnej do okresu, w którym nie korzystał on z pakietów.

Reasumując skoro pozwany zdecydował się skorzystać z usług powoda, z których w trakcie trwania umowy, mimo takiej możliwości nie zrezygnował, uznać należy, że akceptował on wysokość naliczanej przez pożyczkodawcę w związku z wnioskowaną kwotą pożyczki, prowizji, opłaty przygotowawczej oraz opłat, które winien ponieść za

dodatkowe usługi. Przypomnieć w tym miejscu należy, że pozwany nie kwestionował samej wysokości dochodzonego od niego roszczenia podnosząc jedynie, że ta w jego ocenie jest nienależna.

Mając na uwadze powyższe Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.499,44 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 19 listopada 2018 roku do dnia zapłaty.

Podkreślić przy tym należy, że strona powodowa miała prawo, oprócz żądania należności głównej, żądać za czas opóźnienia odsetek w umówionej wysokości, jako że przepis art. 481 k.c. obciąża dłużnika obowiązkiem zapłaty odsetek bez względu na przyczyny uchybienia terminu płatności sumy głównej. Sam fakt opóźnienia przesądza, że wierzycielowi należą się odsetki. Dłużnik jest zobowiązany uiścić je, choćby nie dopuścił się zwłoki w rozumieniu art. 476 k.c., a zatem nawet w przypadku, gdy opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności i choćby wierzyciel nie doznał szkody. Odpowiedzialność dłużnika za ustawowe odsetki w terminie płatności ma zatem charakter obiektywny. Do jej powstania jedynym warunkiem niezbędnym jest powstanie opóźnienia w terminie płatności. Zgodnie z treścią § 2 art. 481 k.c. jeżeli strony nie umówiły się co do wysokości odsetek z tytułu opóźnienia lub też wysokość ta nie wynika ze szczególnego przepisu, to wówczas wierzycielowi należą się odsetki ustawowe za opóźnienie. Stosownie zaś do treści art. 482 § 1 k.c. od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c., mając na uwadze szczególnie trudną sytuację życiową i majątkową pozwanego, które to okoliczności, zdaniem Sądu, oceniane przez pryzmat zasad współzycia społecznego, uzasadniają odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu.

Wskazany przepis pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu. Do kręgu wypadków szczególnie uzasadnionych należą zarówno okoliczności związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Do pierwszych zaliczane są między innymi sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenia dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń. Drugie natomiast wyznacza sytuacja majątkowa i życiowa strony. Wskazać przy tym należy, że całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego wyjątku, powinien być oceniony z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego (por. wyrok SA w Łodzi z dnia 2013-11-27, sygn. akt I ACa 725/13; postanowienie SN z dnia 2013-10-24, sygn. akt IV CZ 61/13).

Zgodnie z treścią wskazanego wyżej przepisu, w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. W ocenie Sądu taki właśnie szczególny wypadek zachodzi w stosunku do pozwanego. Pozwany znajduje się w trudnej sytuacji życiowej oraz zdrowotnej. Utrzymuje się jedynie z zasiłku otrzymywanego w MOPS w kwocie 640 zł, nie posiada innych źródeł utrzymania, majątku czy oszczędności. Sam prowadzi gospodarstwo domowe, zaś stan jego zdrowia wymaga leczenia, na które pozwanego nie stać.

Biorąc powyższe pod uwagę uznać należy, iż pozwany nie posiada wystarczających środków na pokrycie kosztów procesu, które zgodnie z ogólną zasadą odpowiedzialności stron za wyniki sprawy winna ponieść, jako przegrywająca proces w całości. Na koszty poniesione przez stronę powodową złożyły się: opłata od pozwu – 30 zł oraz koszty zastępstwa procesowego radcy prawnego w wysokości 900 zł – § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015, poz. 1804) oraz 17 zł – tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.